

УДК 338.436.33

Гринчишин О.В., науковий співробітник
Гузь К.Ф., старший науковий співробітник
Шкоробот Т.М., науковий співробітник
Український інститут експертизи сортів рослин
e-mail: grynychshyn@sops.gov.ua

КОПЕРАТИВНА МОДЕЛЬ ПОСТАЧАННЯ СОРТОВОГО НАСІННЯ В КРАЇНАХ ЄС

В умовах інтеграції України до ЄС вкрай важливими завданнями є впровадження стратегії розвитку аграрного сектору та реформування агропромислової галузі для імплементації до європейських норм та ринкового середовища.

Аналіз способів кооперації фермерських господарств у розрізі постачання сортового насіння їх членам показує високу інвестиційну привабливість ф'ючерсних та форвардних проектів у Польщі, Франції, Швеції, Німеччині та країнах Прибалтики.

Аграрна політика ЄС підтримує кооперацію як найважливіший елемент організації виробництва, ринку і стабілізації цін. Частка аграрних кооперативів становить 60 - 98%, причому більшість з них або є вертикальними коопераціями, або утворюють вертикальні конгломерати, які об'єднують постачальницькі, виробничі, збутові, переробні, кредитні, консультаційні та інші технологічні функції. Такі кооперації мають власні селекційні підприємства, або працюють лише з кількома селекційним науковими організаціями. Частка ф'ючерсних та форвардних поставок із замовленням конкретних сортів в країнах ЄС складає більше половини всіх контрактів, тоді як в Україні ця частка значно менша. Наші аграрії самі обирають ті сорти, які будуть вирощувати для подальшого збуту.

Слід зауважити, що європейський досвід ведення агробізнесу сформував таку модель постачання насіння, коли чистотою виведення сорту займаються лише певні (не обов'язково спеціалізовані) фермерські угіддя. Опісля постачають насіння решта членам кооперативу, які вирощують культуру для збуту готової продукції. Причому

існують певні критерії, при яких надлишки насіння можна використати для наступних посівів. Дослідження показали, що прибутковість кооперативів зростає, коли вирощуванням та постачанням насіння займаються одні господарства, а вирощуванням культур з цього насіння інші. При цьому господарства, що заготовляють насіння, змінюються в залежності від потреб ринку та отриманих якісних характеристик вирощеної культури. Цим питанням у вертикальних кооперативах займається спеціальна дорадча комісія, яка опирається на отримані селекційні висновки, агрономічні показники, та показники фінансової ефективності. Доволі часто трапляється практика коли великі кооперативи та агрохолдинги залучають до вирощування певного сорту культур окремі малі та середні фермерські угіддя. Це відбувається у наступних випадках: для страхування ризиків ф'ючерсних та форвардних поставок достатньою кількістю продукції, коли власних потужностей по вирощуванню культури не вистачає; для монополізація ринків збуту; для проведення селекційних досліджень.

Використання такої моделі постачання насіння дає кооперативу 0.5-5% додаткового прибутку, та до 28,5% додаткового прибутку від інтелектуальної власності на сорти культур селекційним організаціям.

Важливим для українських господарств є пошук та залучення європейських інвесторів до вирощування чистих сортових культур серед кооперативів та агрохолдингів ЄС, це надасть змогу цим господарствам вийти та закріпитися на міжнародному ринку.

УДК 631.8:633.35

Грищенко О. В., канд. с.-г. наук, доцент,
Хоменко А.М., магістр I року
Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: ovgr@bk.ru

ВПЛИВ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ГОРОХУ

Введення в сівозміну бобових культур, особливо гороху, роль яких не вичерпується одним лише забезпеченням азотом, а також збагаченням орного шару іншими зольними елементами живлення. Бобові також зменшують ризик розвитку захворювань у польових сівозмінах, є добрим напівпаровим попередником озимої пшени-

ці, що являється актуальним у даний час, коли спостерігається зміна клімату.

Сучасні технології вирощування бобових культур повинні базуватися на управлінні процесами забезпечення високої зернової продуктивності та якості зерна і спрямовуватись на максимальне використання біологічного потенціалу продуктивнос-